

עירובין יא: (המשנה) עד יג. (ש3)

ביאורי מושגים
 הגמרא מעמידה את התנאי לפיו אורכו של המבוי חייב להיות ארוך יותר מרוחבו של המבוי. הרשב"א (הובא במגיד משנה בהל' שבת יז:) מסביר שהרוחב הוא הזווית המקבילה לפתח המבוי בעוד שהאורך הוא הזווית הניצבת (90°) לפתח. הטעם לדרישה זו ולדרישה הנוספת לפיה יהיו פתוחים למבוי לפחות שתי חצרות נעוץ בהבדל שבין חצר למבוי: חצר - שטח משותף שבו האנשים משתמשים בו לשימושים שונים. מבוי - דרך משותפת שבה אנשים עוברים כדי להגיע לחצר ולבתים. כאשר רוחב הדרך גדול מאורכה הדרך משמשת לא רק למעבר אלא גם לתשימישים - לכן המקום אינו מבוי אלא חצר. מצב דומה מתקיים כשלמבוי לא פתוחות חצרות.

משנה

כיצד מתירים מבוי בעל 3 דפנות (דיני מבוי בעל 2 דפנות (מפולש) פורטו בדף ו):
 ב"ש: לחי וקורה.
 ב"ה: לחי או קורה.
 ר' אליעזר: 2 לחיים.

תלמידו של ר' ישמעאל: בפתח הקטן מ4 אמות, מודים ב"ש לב"ה. ר' עקיבא: גם בפתח קטן נחלקו.

הגמ' מסתפקת בשיטת ב"ש:
 האם מהתורה צריך 4 מחיצות - והקורה והלחי הינם המחיצה הרביעית.

או שמהתורה מספיק 3 מחיצות - והקורה והלחי הינם תקנה.

הגמ' מסתפקת בשיטת ב"ה:
 האם מהתורה צריך 3 מחיצות או שמספיקות 2 מחיצות.

הגמ' מסתפקת האם ר"א דורש בנוסף לשני הלחיים גם קורה.

ר"ע ות"ק נחלקו האם כשפתח המבוי צר מ4 טפחים צריך תיקון. ר' יחיאל סבר שבפתח הצר מ4 טפחים אין צורך בשום תיקון. לא ברור מי מהתנאים סבר כמוהו ומי חלק עליו.

רב ור' נחמן פסקו כר"א. ההבדל בין רב לר"נ: רב סבר שחכמים שבמשנה שחלקו על ר"א במבוי מודים לו בחצר. ר"נ סבר שהם חלוקים עליו אף בחצר.

שמואל מוסיף אפשרות נוספת להכשיר - לחי שסותם את רוב הפתח. אפשרות זו שייכת רק בפתח מבוי שצר מ8 טפחים. כשהמבוי רחב מ8 טפחים הלחי ארוכה מ4 טפחים והרי לחי בגודל כזה מתיר בכל מצב.

קושיה: במצב של פתח הצר מ8 טפחים שנוסף אליו לחי הסותם את רובו נשאר פתח צר מ4 טפחים. והרי ר' יחיאל קבע שפתח כזה לא צריך היתר? תשובה: א. ר"י התייחס למבוי, בחצר הדין שונה. ב. שמואל חלק על ר"י.

הכשר חצר שנפרצה לה דופן שלמה (למקום האסור)

ר' אליעזר: שני לחיים.

ת"ק שבברייתא: לחי אחד.

רבי: שני לחיים - ורוחב כל לחי שלושה טפחים לפחות.

ר' יוחנן ושמואל: או שני לחיים או לחי אחד ברוחב 4 טפחים ומעלה.

אנו מסתפקים בלחי אחד בלבד כיוון שבמים חכמים מקילים יותר מביבשה.

אם גובה המחיצה: גבוה מ10 טפחים מעל פני היבשה ונמוך מ10 טפחים מעל גובה פני הים.

החצר מותרת בטלטול והמים שבחצר אסורים.

חצר שנפרץ לתוכה הים

אם הפתח צר מ10 אמות (המעשה שהיה בכפר הרועים): מספיק לחי אחד.

אם הפתח רחב מ10 אמות: יש צורך במחיצה הגבוהה מ10 טפחים שתקטין את הפתח לפחות מ10 אמות.

משמעות הלחי והקורה

ר"י ורבה: לחי - מחיצה, קורה - היכר בלבד.

רבא: גם לחי וגם קורה מועילים כהיכר בלבד.

נפק"מ בין רבה ור"י לרבא: מבוי עם שתי מחיצות שלמות ולחי.

רבה ור"י: המבוי נחשב מהתורה כר"י כיוון שיש לו 3 מחיצות.
רבא: המבוי נחשב מהתורה ככרמלית כיוון שיש לו רק 2 מחיצות.

כל זאת לשיטת הסבורים שמהתורה יש צורך ב3 מחיצות כדי להיות רה"י (חכמים).
כמובן שלפי הסבורים ש2 מחיצות מספיקות (ר' יהודה) - גם רבא יודה שבמבוי בעל שתי מחיצות ולחי יחשב כר"י מהתורה.

הגדרת מבוי

א. אורכו יתר על רוחבו.

ב. פתוחים אליו חצרות ובחצרות יש בתים.

שמואל: האורך חייב להיות לפחות כפול - כדי שהמקום יוגדר כמבוי.

רב בשם דודו ר' חייא: מספיק שהאורך גדול בקצת מהרוחב - כדי שהמקום יוגדר כמבוי.

המספר המינימלי של החצרות הפתוחות למבוי: לפחות שתי חצרות.

המספר המינימלי של הבתים הפתוח לכל חצר: רש"י אצלנו: מספיק בית אחד.
רש"י בדף עד: וכן תוס' אצלנו: לפחות שני בתים.